

2023

ÇALDIRAN İLÇE RAPORU

VAN | TSO

Van Ticaret ve Sanayi Odası

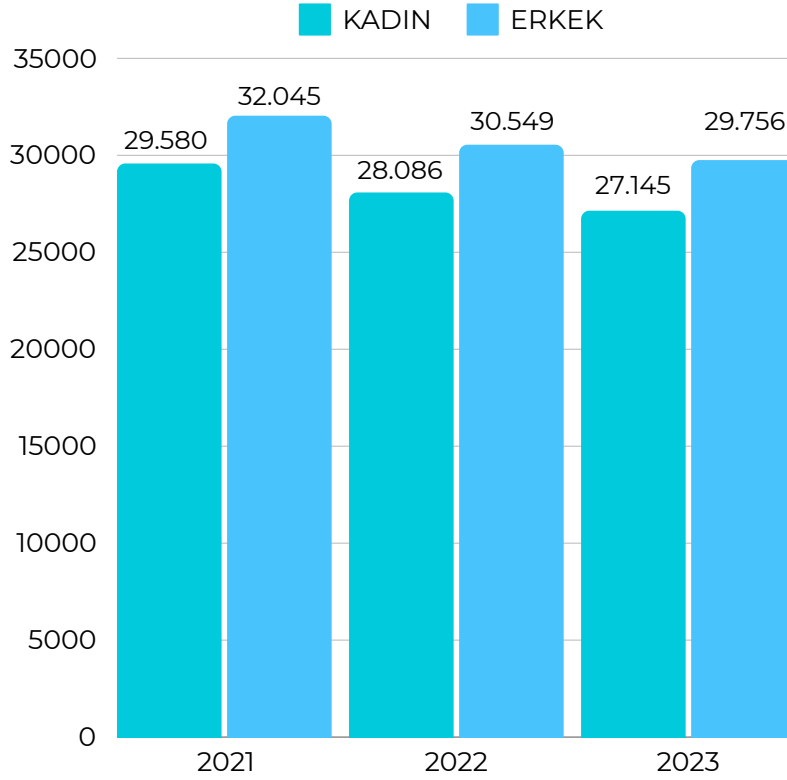
Çaldıran Tarihçesi:

İlçe birçok tarihi medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Medler, Bizanslılar, Urartular, İranlılar ve son olarak Osmanlı devleti bu ilçede hâkimiyet sürmüşlerdir. İlçenin tarih içerisindeki en önemli yeri Çaldıran Savaşının burada yapıldığı yönündeki bilgilerdir. Birçok tarihçi Osmanlı Devleti ve Safevi Devleti arasında yapılan savaşın Çaldıran Ovasında gerçekleştirildiğini belirtmektedir. Çaldıran daha önceleri Muradiye İlçesinin bir kazası konumundayken 1987 yılında çıkarılan kanunla ilçe statüsüne yükselmiştir

Çaldıran Coğrafyası:

Çaldıran ilçesinin yüzölçümü 1742 km² ve rakımı 2050 metre olup, ilçe merkezi Çaldıran Ovasında kurulmuştur. Etrafında Özalp, Doğu Beyazıt, Diyadin, Muradiye ilçeleri ve İran bulunmaktadır. İlçe merkezinden E-99 karayolu geçmektedir. İlçeden doğan Bendimahi Çayı ilçenin ortasından geçerek Van Gölü'ne dökülmektedir. Çaldıran ilçesinin Van iline uzaklığı 110 km'dir. İlçede yer alan başlıca dağlar ise, kuzeyde Büyük Tendürek (3538 m), Küçük Tendürek (3298 m), güneyde Pireşit Dağı (3019m), batıda Damraz Dağı (2690 m), doğuda Elegan Dağı'dır. İlçenin iklimi sert karasal iklimdir. Kışları kar yağışlı, yazları sıcak ve kuraktır. Meteoroloji verilerine göre Türkiye'de en soğuk gün bu ilçede yaşanmıştır. (1990 yılında -47,3 derece ile)

Çaldıran Nüfusu

Çaldıran Nüfus Yapısı:

2023 yılı sonunda adrese dayalı nüfus sistemi verilerine göre Çaldıran'ın toplam nüfusu **56 bin 901** kişi olarak hesaplanmıştır.. Nüfusun **27 bin 145**'ini kadın **29 bin 756**'sını erkek nüfusu oluşturmaktadır.

Çaldıran İlçe Ekonomisi:

Çaldıran ekonomisi temeli hayvancılığa dayanmaktadır. Sanayi üretimi gelişme göstermektedir. İlçede son dönemde faaliyet gösteren tekstil fabrikaları istihdam da önemli bir yere sahiptir. Ayrıca küçük çapta ticari faaliyetler yapılmaktadır.

Tarımsal üretim iklim koşulları nedeniyle gelişmemiştir. Küçük çapta ticari faaliyetlerin yapıldığı ilçe merkez nüfusunun çoğunluğu hizmet sektöründe çalışmaktadır.

Köy nüfusunun yüksek olması hayvancılığın buralarda yapıldığını göstermektedir. Gerek iç gerek dış pazara hayvan satışı yapılmaktadır.

Tarım:

Çaldıran da tarım iklim koşulları nedeniyle gelişmemiştir. Temel tarım ürünleri buğday, arpa ve patatestir. İlçede jeotermal enerji ile ısıtılan seralarda üretilen doğal domatesler ilçe tarımın temel ürünü olmuştur. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından desteklenen bir projeye eksi 46 derecede kadar düşen Ayrancılar bölgesinde jeotermal enerji ile ısıtılan seralar 34 bin metrekare alan üzerine kurulu olup 120 kilometre boru döşenerek ısıtılıyor.

Çaldıran ilçesinde 2023 yılında kullanılan tarımsal aletlerin dağılımı şu şekildedir:

Biçerdöver: 1

Traktör: 1.477

Diğer Aletler: 3.986

Toplam Alan	Nadas Alanı (Dekar)	Sebze Alanı (Dekar)	Meyveler, İçecek Ve Baharat Bitkilerin Alanı (Dekar)	Süs Bitkileri Alanı (Dekar)	Tahıllar Ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Alanı (Dekar)
328.164	51.209	32	184	0	276.739

Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler Üretimi:

Ürün Adı	Ekilen Alan (Dekar)	Hasat Edilen Alan (Dekar)	Verim (Dekar)	Üretim Miktarı (Ton)
Buğday	41.500	40.000	148	5.930
Arpa	29.000	28.000	138	3.859
Nohut Kuru	9	9	111	1
Patates	93	85	682	58
Şeker Pancarı	132	132	3.227	426
Yonca	75.000	74.500	1.300	96.850
Korunga (Yeşil ot)	18.000	17.500	1.100	19.250
Çayır Otu	113.000	112.000	495	55.440
Toplam	276.734	272.226	7.201	181.814

Sebze Üretimi:

Ürün Adı	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim Miktarı (Ton)
Domates	32	1.400
Toplam	32	1.400

Hayvancılık:

Nüfusun büyük bir çoğunluğu hayvancılık yaparak geçimlerini sağlamaktadırlar. İç pazara ve dış pazara hayvan ve hayvansal ürünler satılmaktadır. İlçe mera varlığı hayvancılık yapmaya müsaittir. Geniş mera varlığı üretim için önemlidir. Çaldıran ovasının büyük bir bölümü otlak ve mera olarak kullanılmaktadır. Çaldıran ilçesinde toplamda 227.008 ve 3.741 büyükbaş hayvan bulunmaktadır. Et kesimi hayvan varlığına paraleldir. Kesilen hayvan etleri Et ve Balık Kurumu ve Van et gibi tesislere gönderilmektedir. Bu yöre halkına büyük bir kazanç sağlamaktadır.

Hayvan Adı	Canlı Hayvan Sayısı (Baş)
Sığır (Saf kültür, Kültür Melezi, Yerli, Manda, Manda yavrusu, Buzağı, İnek, Öküz, Tosun, Boğa)	3.309
At, Katır, Eşek	432
Koyun (Yerli, Merinos) Keçi (Tiftik, Kıl)	227.008
Hindi, Kaz, Ördek, Beç Tavuğu	5.647
Toplam	236.396

Çaldıran ilçesi Turizm Potansiyeli:

Çaldıran turizm bakımından pek gelişmiş değildir. Ancak yeni projelerle turizm potansiyeli artırılmaya çalışılmıştır. Son olarak Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından yürütülen projeye ilçe de yer alan Kaz Gölü'nün turizme kazandırılmıştır. Bu proje ile birlikte turizm gelirlerinde artış olacak buda ilçenin tanıtımı bakımından önemli bir çalışma olacaktır.

Çaldıran Kayak Merkezi

Van'ın Çaldıran ilçesinde 1999 yılında hizmete giren Termal Kayak Merkezi bölgenin kayak turizm merkezi olmaya aday.

Çaldıran Belediyesi tarafından kurulan kayak merkezinin açılması ile birlikte kayak severlerin uğrak haline geldi.

Doğal karın ve rahat kayağın yapıldığı dağların yamaçlarına kurulan kayak termal merkezine çevre il ve ilçelerden gelen kayak severlerin eğlenceli ve hoşça zaman geçirdikleri bir yer oldu.

Son iki yılda Van Abalı Kayak Merkezinin kar azlığından dolayı açılmaması ise kayak severler Van merkezine 100 kilometre uzaklıkta bulunan Çaldıran kayak merkezine gelerek kayıyorlar. Hafta içi belediye araçları ile kayak merkezine taşınan öğrencilere kayak eğitmenlerince eğitim verilirken, gelecekteki kayakçılar yetiştiriliyor.

Çaldıran Kaz Gölü

Çaldıran ilçesinde beslenen mandalar, kışın sıcaklığın eksi 10 / 20 / 30 derecelere kadar düştüğü bölgede Kaz Gölü'ne girerek tabandaki yosunları yiyerek besleniyor. Van manda sütü, her derde devadır sözü boşuna söylenmiyor. Son zamanlarda bu doğa harikası gölü ve mandaları fotoğraflamak için çok sayıda yerli ve yabancı fotoğrafçı bölgeyi ziyaret ediyor. Ayrıca bu mandaların şifalı sütünden yapılan ürünlere çok büyük bir talep görüyor.

Çaldıran Termal Otel

Türkiye'nin en soğuk yerleşim yerlerinden Çaldıran'da, yer altı sıcak su kaynaklarının ekonomiye kazandırılması amacıyla 2023 yılında termal tesis projesi hayata geçirildi. Yer altından sıcaklığı 90 dereceye kadar ulaşan suyun çıktığı Ayrancılar Mahallesi'nde 30 bin metrekarelik alana kurulan ve jeotermal su kaynaklarıyla ısıtılan tesis, zemini çakıl ve kumla desteklenen 2 bin 500 metrekarelik Van Gölü şeklindeki açık havuzuyla da dikkati çekiyor. Bazı ziyaretçiler, tesisin yanındaki pistte kayak yaparken, bazıları da 1,5 metre derinliğindeki açık havuzda yüzerek eğleniyor.

Çaldıran Ovası

Çaldıran Ovası, ilçenin kuzeydoğusunda yer alır ve tümüyle karla kaplı olur. Mart sonunda karların erimesiyle yer yer yazın kuruyan geçici bataklıklar oluşur. Ovada irili ufaklı alçak tepeler bulunur. Kuzeyini volkanik Tendürek Dağı sınırlar, doğusunu ise İran sınırı oluşturur.

Çaldıran Ovası Doğal Sit Alanı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca "Doğal Sit Nitelikli Doğal Koruma Alanı" ve "Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı" olarak tescil edilmiştir.

Çaldıran Kubik Kümbetler

Çaldıran'da yöre halkı tarafından Altıyol zindanları olarak bilinen ve ilçenin Yenyaka Mahallesi'nde bulunan Kübik Kümbetleri tarihi değerler açısından önemli bir yer sahiptir. Kitabeleri kayıp olan yapıların 17.yy ortalarında yapıldıkları düşünülmektedir. Kuzey ve güneyde birbirine yakın yapılmış tek katlı, iki kümbetten kuzeydeki sekizgen, güneydeki dokuzgen gövdelidir. Dış kaplamaları tamamen sökülmüş olan kümbetler, günümüzde giderek yok olmaktadır.

Çaldıran İlçesi Eğitim:

Çaldıran da okuma yazma oranı %90 civarındadır. Türkiye ortalamasına çok yakın bir oran olması ilçenin eğitim düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. İlçe de 117 adet okul, 717 adet derslik, 19.497 öğrenci, 1.006 öğretmen bulunmaktadır. Derslik başına öğrenci sayısı ilköğretim ve ortaöğretimde 28, lisede 33 ve mesleki teknik eğitimde 30'dur.

Çaldıran'da Öne Çıkanlar:

- Küçükbaş ve büyükbaş hayvan potansiyeli
- Geniş mera varlığı
- Kaz gölünün turizme açılması
- Sulu tarım için uygun arazilerin oluşturulması
- Çaldıran kalkındırma çalışmaları
- Örtü altı tarım faaliyetlerinin yoğunlaşması
- Tekstil fabrikalarının açılması

Çaldıran'a Yatırım Alanları:

- Hayvancılık ile ilgili tüm yatırımlar
- Hayvansal ürünlerin pazarlanması
- Tarımsal yatırımlar
- Turizm yatırımları

İlçede Yapılması Gerekenler:

- Küçükbaş ve büyükbaş hayvan popülasyonunun korunması ve hayvan sayısının artması için gerekli çalışmaların yapılması
- Hayvan üreticilerine gerekli desteğin sağlanması
- Yeni tarım arazilerinin açılması ve tarımda modern tekniklerin kullanılması için gerekli çalışmaların yapılması
- Tarım üreticilerine gerekli desteğin sağlanması
- İlçe de bulunan tüccar ve esnafa gerekli ekonomik katkısının sağlanması
- Turizm potansiyelinin artırılması için gerekli çalışmaların yapılması